

13 de setembre de 2010. Festes de Santa Tecla.

**Acte commemoratiu de la proclamació de la Festa Major de santa Tecla com a  
FESTA PATRIMONIAL D'INTERÈS NACIONAL**

Tarragona viu la festa d'ençà segles que han fossilitzat una tradició perdurable a través del temps i palesada en el decurs del any.

Sens dubte que fa prop de dos mil anys, ben a prop d'aquí, en el marc del mateix amfiteatre romà, que avui esdevé una mena de logotip o imatge institucional de la nostra ciutat la festa tenia un caire ben diferent, tot i que no massa diferents serien les curses que els tarragonins gaudien en el també proper circ o en el malaurat teatre.

D'alguna manera, alguns d'aquells espectacles continuen avui dia en el circ de cada dia i del teatre millor que no en parlem.

De Roma ens havien arribat unes festes "paganes", però "ètica i políticament correctes", d'acord amb la mentalitat i els "drets humans" de l'època.

També de Roma, amb la vinguda de sant Pau, ens arribaria la bona nova del Cristianisme i, amb ell, els tarragonins coneixerien l'existència d'una verge nascuda a la ciutat d'Iconi l'any 29, protomàrtir el 119, com ho foren a Tarragona, en el mateix marc on abans lluitaven gladiadors, en una d'aquelles "festes" acarnissades i tenyides per la sang de màrtirs com Fructuós, Auguri i Eulogi.

Juan de Cardona - pseudònim d'un tarragoní prou conegut - ja escrivia l'any 1947 en un programa de festes de Santa Tecla: *"Con toda seguridad que si un investigador pudiese llegar hasta conocer el origen de la devoción de nuestra ciudad a la Protomàrtir Santa Tecla, debería fecharlo en los tiempos apostólicos, cuando el propio San Pablo fundara la Iglesia Tarraconense, primera en tierras de Iberia, y pusiera ante sus nuevos catecúmenos, como modelo de firmeza en la fe, a aquella virgen que por cuatro veces ofreciera su vida por Jesucristo, sin llegar a morir. Al*

*pasarlos años, después de la muerte de la anciana Tecla, comprobaría seguramente como esta admiración se convirtiera en veneración y, rodando los siglos, en culto y culto solemne.”* (sic).

Ves a saber si ens hem de creure a Luitprando quan ens diu que “*El año tercero de Sisenando - un d’aquells “reyes godos” que els de la meva lleva varem aprendre de memòria - siendo Audace Pontifice Tarraconense, aportó, guiada de un Angel, una arca, à Tarragona, con una parte del cuerpo de Santa Thecla Virgen, y Martir Discipula de S. Pablo. El año seis cientos treinta, y tres fue recibida con grande gozo del Prelado, y los Ciudadanos; y el caso escrito, por carta del Prelado Audace, al Rey Sisenando, causó admirable alegría à España”* (sic)<sup>1</sup> .

Amb la invasió musulmana d’aquesta relíquia, si es que va existir, no se’n sap res més, fins que amb la restauració de la seu tarraconense i la repoblació del Camp de Tarragona, en primer lloc en restablir-se la diòcesi i en fer donació del pali al bisbe de Vic, Berenguer Sunifred de Llusà (1091-1099), el Papa Urbà II, cita que per ostentar la dita ensenya la solemnitat de santa Tecla pel davant de la del bisbe Fructuós, talment com passarà després amb el bisbe sant Oleguer (1118-1137) per part del Papa Gelasi I. No és pas estrany que la primera església que s’edifiqués fos la de Santa Tecla la Vella i que la posterior catedral també es poses sota la mateixa advocació.

Com a prova d’una determinada “memòria històrica” i d’una devoció no del tot perduda, torna a brotar la necessitat d’obtenir quelcom de la santa d’Iconi i serà Jaume II, rei de la Corona d’Aragó, qui obtindrà del rei Onesín d’Armènia una nova relíquia: El braç de santa Tecla - “*entregoles el brazo derecho de N. Santa envuelto en un cendal*

---

<sup>1</sup> *Memoria gloriosa y descripcion festiva de las solemnes, plausibles fiestas con que en los dias 22. 23. 14. y 25. de Setiembre del Año 1775. el M. Ilustre Cabildo, y Ciudad de tarragona, (siendo su arzobispo el Ilustrisimo Señor Don Juan Lario, y Lancís, y governador el Excelentisimo Señor Don Jorge Dunant) celebraron la colocacion del brazo de su gloriosa Patrona la Invicta Prothomartir Santa Tecla; en el altar, y capilla nuevamente erigida, y dedicada à la misma Santa, en su Santa Primada Iglesia. La escrivia el mas Minimo Devoto de la Santa, Natural de la misma Ciudad. Barcel.: En la Imprenta de Carlos Gibert y Tutó, Impresor, y Librero, pàg. 3.*

*de oro, y custodiado en una arca de plata, à la que cubria otra de roble cerrada con muchas llaves*" (sic)<sup>2</sup> - (La tradició diu que el rei armeni es guarda el dit gros per devoció, i, per això, per Tarragona la mà de santa Tecla no es pot tancar mai).

Tarragona va viure la festa de l'entrada del braç el dia 18 de maig de l'any 1323, sota el pontificat tarragoní de l'arquebisbe Ximeno Martínez de Luna y de Alagón (1317-1327), després que la santa relíquia viatges des d'Armènia a Barcelona, Salou, i Constantí, on va romandre tot esperant l'arribada del rei Jaume II per fer la festa encara més solemne, coincidint amb els preparatius de la conquesta de Còrsega i Sardenya. A la processó entre Constantí i Tarragona, d'uns cinc quilòmetres, hi assistí el propi rei, amb tots els nobles i personalitats importants del regne, inclosos tots el bisbes i els representants dels ordes religiosos, amb la resta del clergat, corporacions, devots i l'exèrcit expedicionari.

Aquesta podria ser ben bé la primera processó de santa Tecla de la que en tenim una determinada notícia documental.

Però passaren els anys, paganisme i cristianisme s'aplegaren en una religiositat popular que resta palesa en el sincretisme d'algunes festes, els balls tradicionals, el simbolisme de bèsties mitològiques, la persistència dels quatre elements - el foc, l'aigua, el vent i la terra -, barrejant-ho tot amb les invocacions als sants patronals dels gremis i de les diferents institucions, algunes de les quals és perden en la fosca nit del temps a cavall de la història i la llegenda, documentades a partir de la meitat del segle XIV pel que fa a pescadors o marejants i pagesos amb celebracions civils i religioses - com quan la vinguda de la reina Sibil·la de Fortià (any 1383) en que els primers participen amb la seva bandera, danses i música i com ho faran més endavant, essent arquebisbe de Tarragona Joan Terés i Borrull (1587-1603), en temps de

---

<sup>2</sup> *Ibíd.* Op. Cit. pàg. 7.

la vinguda de Felip III, amb el ball de Titans<sup>3</sup> - o els segons que havien fet el ball de la baieta, formant dos grups, de vuit o deu cada un, i els de cada grup anaven agafats pel coll per una ampla baieta, amb un forat circular, per on treien el cap; les dues rengleres es creuaven i entrellaçaven graciosament i teixien i trenaven la baieta de manera curiosa i vistosa; les dues baietes eren de colors diferents; els balladors duïen grosses carbasses vinateres al cap, a tall de barret i anaven amb una mena de túnica curta llistada, i mentre saltaven i ballaven, brandaven a ritme un bastó, fet d'un tros de sarment de forma irregular. Aquest ball, que cap dels que som aquí hem vist ballar mai perquè les darreres notícies documentals del mateix corresponen al segle XVIII, sembla que pot ésser la resta d'alguna cerimònia relacionada amb el conreu de la vinya, tan arrelat a les nostres contrades -. Als pagesos s'hi afegiren camàlics macips i bastaixos, teixidors, mestres de cases, fusters, sastres, de manera que per algunes de les celebracions anuals ja s'establí un protocol d'ordre l'any 1660.

De fet, en l'Edat Mitja, en el decurs de l'any, encara que no ho sembli, per motius ben diversos hi havia més dies festius que feiners, potser talment com avui que amb un atur forçat per les circumstàncies, retorna el temps passat, galopant com un nou genet apocalíptic.

El cristianisme portà una nova latria, el culte als sants, però sense deixar del tot determinats costums pagans en el decurs de l'any, rebatejades al hivern - solstici de Nadal, Cap d'any i Reis, sant Antoni abat, la Candelera, sant Blai, Carnestoltes, ...-; a la primavera - Quaresma, Setmana Santa, Pasqua, sant Jordi, la innovació moderna del "Corpus" ... -; a l'estiu - solstici de les fogueres de sant Joan, la Mare de Déu d'Agost; sant Roc, sant Magí, ... -; i a la tardor - santa Tecla, Tots Sants i Morts, santa Llúcia, ...

---

<sup>3</sup> "la invencio dels titans, que encara que fàcil y de poch art, empero stranya y peregrina y molt antiga en esta ciutat y molt nomenada..." citat per E. Morera: *Tarragona Cristiana V*, pàgs. 189-190.

-. Si més no, i em repeteixo, de sempre Tarragona i els tarragonins, com qualsevol altre grup humà, han tingut necessitat de la festa.

I serà a finals del segle XVII, allà per l'any 1692, que recuperarem la Història documentada de la nostra devoció a santa Tecla com a conseqüència de la concessió del reclamat nou res propi per celebrar la festivitat de santa Tecla: “*Decretum Tarraconen. Provinciae. Officium supraescriptum, Missam cum oratione, lectionibus, responsoriis, & antiphonis propriis Sanctae Theclae Virginis, & foeminarum Prothomartyris, ac tarraconensis Rcclesiae Patronae, [...] approbavit, ac in posterum singulis annis ab universo Clero, tàm saeculari, quàm regulari itriusque sexus Provinciae Tarraconen, qui ad Horas Canonicas tenentur, die 23 Septembris ipsius Sanctae festo, sub ritu duplici primae classis cum octava celebrari, & respectivè recitari, [...] Die 14. Ianuarii 1692.*” (sic)<sup>4</sup>.

Amb aquest motiu i després que en assabentar-se de la notícia hi hagués una primera celebració amb un toc de campanes i un *Te Deum* solemne a la catedral - el dia de sant Llorenç -, s’organitzà una comissió per a preparar la que hauria de ser la primera Gran Festa Major pels dies 23, 24 i 25 de setembre, inclosa la vigília del 23, i els primers actes d’aquest patrimoni tradicional, tot i que ja des de feia temps es venien celebrant actes similars encara que no tan lluïts: ornament de la catedral, altars pels carrers per on passava la processó, la muralla il·luminada, neteja de places i carrers per part del veïnatge, “inventives”, fanalets, torxes a les finestres de les cases, coets, castells de foc, presència de grups, comparses i balls vinguts de fora amb número superior als d’anys anteriors, però destacant els de les pròpies confraries i gremis tarragonins, en especial el de Titans dels pescadors, que, segons diuen, per singular, sols sortia per a

---

<sup>4</sup> *Fiestas de Santa Tecla. 1692. Introduccion y breve noticia de las gloriosas victorias de Santa Tecla que merecieron su triunfo...*, pàg. 12.

rebre els reis o els arquebisbes, diferents empostissats repartits arreu, subministraments suficients i preus ajustats, ...

Pel que sabem quan als balls, sense comptar els propis de la ciutat, van ser quaranta-nou, entre els que n'hi havia un vingut del regne de València, i el terme mig de balladors era de deu: *“unos dellos formavan varios, y diestros paloteados, otros con espadas desnudas, y sus broquelillos remedavan tan al vivo una contienda, que à veces entretenian con susto; algunos con trage de Gitanillas deslucian à las mismas con sus bueltas, y mudanças; muchos con sus castañuelas se esmeravan en exquisitos primores de pies, y aun avia quien en trage pastoral se hiziesse lugar entre los otros, y pudiesse ladearse, no solo con los Pastores de Ida, sino con quantos celebraron à su Dios Pan con semejante obsequio. Ni dexava de ser muy notado era el que entre bueltas, cruzadas, y varias mudanças formava una campana puestos sus dançantes de pies unos encima de de los ombros de otros hasta rematar en uno solo, prosiguiendo sin parar su dance hasta deshacer otra vez la campana.*

*Pero entre todos eran los mas celebrados dos de la Ciudad, y èl uno de ellos, llamado de los Titanes - tot i que la referència al seu origen no es correspon massa a la realitat<sup>5</sup> - [...] El numero de los que componen à este dance, se estiende hasta cien*

---

<sup>5</sup> Resulten il·lustratius els comentaris que a meitat del segle XIX feu Jaime Villanueva en la seva extensa obra *Viaje literario a las Iglesias de España*, vol. XX, pàgs. 67-71. Imprenta de la Real Academia de la Historia. Madrid, 1851, explicant la nul·la relació que hi havia entre aquells “titans” mitològics i aquest ball, en el que l'únic punt de referència era el so repetitiu de la música que l'acompanyava: un “tí”- “tan” compassat: *“... es reparable el baile de los <<Titanes>>. Consiste en que treinta ó cuarenta hombres vestidos como á lo turquesco, van en fila ensartados entre dos telas de paño muy anchas cuanto es la altura de los pies hasta los hombros: descubren solo la cabeza, la cual mueven y dejan caer á un lado y á otro como con tristeza y pesadumbre, cada vez que dan un paso ó mas bien un salto al compas de la sencilla tonada que suenan dos chirimias ú oboes. Llegando con esta pausa y aun con pereza al teatro de sus habilidades, no tienen otra que dar una vuelta al circo y formar despues una spiral, apretada como la de un caracol y deshacerla luego, todo con un compas mas acelerado que el con que vinieron. Ya ves cuán poca conexion tiene esto con los Titanes y su guerra, como yo esperaba, fiado solo en el nombre; el cual no tiene otro origen que la tonada ti tan. Una especie me ocurre. En la traduccion de la Geografía del Nubiense, hecha por Don José Antonio Conde, y en las notas que él puso, página 189, explicando el elogio que Benjamin de Tudela hizo de esta ciudad de Tarragona y aquellas palabras: <<fue de los edificios de Hanakim>>, explica esta palabra <<Hanakim>> por una generación gigantea o <<Titanes>>, hijos del cieno. Y aunque el autor nota allí esta opinión de <<vulgar y digna de los P.C. de las sinagogas>> ¿quién sabe si la tenían por cierta los judios ricos que habia en Tarragona en el*

*hombres, aunque no importa ser menos: estos à lo largo forman una hilera metidos dêtro quatro pieças de paño, dos azules, y dos coloradas; azul, y colorada por cada lado unidas con correspondencia encontrada del un color al otro, y ajustadas por encima los ombros de todos, de suerte que no se les vea mas que la cabeça y esta se cubre con un capacete dorado todo con el mayor primor, á manera de una ave, ù dragon, sirena, ù otro genero de pescado, y figura segun gusto del dançante. Llevan todos una mascarilla muy fea de una nariz flegible, pendiente, y diforme con un cascabel en su punta, sin otros, que llevan en las piernas. Dispuestos en esta forma al son de sus instrumentos van siguiendo al primero de la hilera dando sus acompassados saltos con inclinaciones de cuerpo, y cabeça de unos, y de otros opuestas con interpolacion; de modo que en cada salto que dàn, se vè à un mismo tiempo, y à un mismo compàs, que la metad tuerce el cuello con inclinacion de cuerpo à un lado, y la otra metad interpolada al otro; meneos todos, con la correspondencia que les haze su trage, sonido de cascaveles, è instrumentos, tan graciosos, y de tanto gusto, que quien le tuvo tan bueno como el Rey Nuestro Señor Felipe Quarto que gloria haya, juzgó este por espectáculo digno de los ojos de la Reyna Nuestra Señora Doña Isabel de Borbon, y à esse fin escrivìò à la Ciudad de Tarragona insinuandole su Real gusto de que fuesse el dance à la Corte<sup>6</sup>; pero malogrò el festivo espectáculo [...]*

---

*siglo XII, tiempo en que escribia su Geografía el autor, que por eso llama á esta ciudad <<Tarragona de los judios>>? Y si ellos tuvieron por cierto que esta ciudad estuvo habitada de <<Titanes>>, ¿no pudieron ser los autores de esta comparsa, de quien sabemos que es muy antigua, y que ya la representaron los tarraconenses en Valencia en el siglo XIII al tiempo de su conquista, como dice Escolano? ¿Quien sabe? Sin embargo, seáse el que quiera el objeto que tuvo en ello el inventor, mas bien parece una sarta de cautivos como los que precedian a los triunfos Romanos, y una muestra, aunque impropia, del vasallaje de esta ciudad á su Prelado, que presencia estas fiestas en público, acompañado siempre de cónsules y del Cabildo.” (sic).*

<sup>6</sup> *“Su Magestad, Dios le guarde, vino tan agradado de la dança de los titanes, que gustaria mucho que la viesse la Reyna, nuestra senyora y el principe nuestro senior, y como sé la voluntad y gusto con que esta ciudad acude al servicio de S.M., he querido significárselo a Vs. Mags. Y decirles que le tendrá muy particular de que para la noche de San Juan, envíen Vs. Ms. Ocho o diez hombres que la hagan y vengan con los instrumentos necesarios, que si fuere menester socorrerles acà con algo, tendre yo cuydado de hacerlo ... Madrid 25 de mayo de 1636.” (sic). Llibre d’actes del Consell, 1636-1637, fol. 21. Arxiu Històric de Tarragona.*

*El otro dance harto celebrado fue, el que llaman de los cavallos. que corre à cuenta de la Cofradia de los Labradores: consta de diez y seys de à pie, y ocho de à cavallo, incorporados de suerte en cavallos artificiales, que parecen de una pieça con ellos, al modo que se fingiò de los Centauros. Estos cavalleros suelen llevar tanta riqueza en cadenas de plata, y oro, en campanillas de plata, en frenos, ricos jaezes, y adorno de si mismos, que en esta ocasion huvo quien llevaba valor de cien doblones. Lo mas singular de este es un razonamiento, que hazen entre si divididos en facciones; los de pie de una parte, y los de cavallo de otra; aquellos en representacion de Turcos con su gran Sultan; estos de cavalleros Christianos con su Emperador. Entre datas, y respuestas llegan por ultimo à las manos y se embisten cò lança, y broquel en mano, quedando luego vencidos los Turcos. Lleva este dance delante un niño en traje de Angel con un estoque desnudo, q. Suele decir una Loa segun el assumpto de la fiesta. Y antes de acometer toma la lança al Emperador Christiano, y le dá su estoque, assegurandole con mas veras la victoria en la valentia de aquel azero, que la tenian assegurada los Gentiles, en los que fabricava el mismo Vulcano.” (sic)<sup>7</sup>.*

Curiosament el cronista de l'època especifica: “A los dances, y musicos de Tarragona no se les dà cosa, a los estrangeros, aunque la Ciudad à ninguno llama, se les premia con toda generosidad.” (sic)<sup>8</sup>.

La Història de les festes tarragonines en honor i glòria de santa Tecla seguirien, de manera més o menys rutinària o solemne, al llarg del segle XVIII amb moments de penúria i d'esplendor: Precisament serà en el darrer terç d'aquest Il·lustrós segle de llums que trobarem una fita gairebé tan esplendorosa com aquella de l'arribada de la relíquia o la de la concessió del res propi: ens referim a la inauguració del nou altar i capella dedicats a la santa, erigits en la catedral. Aquesta obra la inicià l'arquebisbe Jaume de

---

<sup>7</sup> *Fiestas de Santa Tecla. 1692. Op. Cit. pàgs. 148-151.*

<sup>8</sup> *Ibídem. Op. Cit. pàgs. 151-152.*



Cortada i de Bru (1753-1762), amb l'aportació d'unes deu mil lliures el set de juliol de 1760, posant-se la primera pedra el 17 d'agost del mateix any i continuant tot seguit amb els fonaments i el cos principal; però la mort de l'arquebisbe Cortada l'any 1762 endarrerí el projecte i de res serví tampoc el pontificat de l'arquebisbe Llorenç Despuig i Cotoner (1763-1764) perquè ni tan sols va poder fer la seva entrada a la seu. Si més no, la sort vingué de la mà de Juan Lario y Lanzis (1764-1777) que va reprendre la construcció fins el seu acabament i inauguració el setembre de l'any 1775<sup>9</sup>, també amb una gran festada, amb actes força similars als de l'arribada de la relíquia l'any 1692, amb la col·laboració del Capítol catedralici, els ordes religiosos, l'Ajuntament i la noblesa de la ciutat - els Vidal, Montoliu, Castellarnau, ... -, però repartint les activitats<sup>10</sup> dels tres dies i la feina que comportaven respectivament entre els pescadors o marejants, els pagesos i els artesans.

En el segle XIX, amb la guerra del Francès, la desaparició de la relíquia i la seva recuperació, les guerres carlines, les epidèmies de còlera i altres desastres - el huracà de l'any 1869, i l'aiguat de santa Tecla (1874) - o ja en el segle XX amb l'aiguat de sant Lluç (1930), els diferents conflictes polítics, la guerra civil (1936-1939) i la difícil postguerra, les festes i les devocions viuran oscil·lacions, balandreigs i fluctuacions, en un constant flux i reflux, fins arribar a una època de decadència, àdhuc varem haver d'esperar la restauració de les llibertats democràtiques per retrobar poc a poc el regust d'aquelles èpoques daurades en que retornaren les competicions castelleres, els balls de pastorets i gitanes, el de "Dames i Vells", els "diables", les besties, ... de manera que el 2 de novembre de 1998 les entitats i els col·lectius del

---

<sup>9</sup> *Memoria gloriosa y descripcion festiva...* Op. Cit. pàgs. 12-15.

<sup>10</sup> *Ibídem* Op. Cit. pàgs. 34-73 : Ornamentació de la catedral, "Arcos, Perspectivas, Altares, y demas inventivas..." (sic) repic de campanes, salves d'artilleria, gegants i timbalers, "muchas cuadrillas de Danzantes..." (sic) amb tota mena d'instruments musicals, vistosos fanalets i lluminàries arreu, coples, versos i versots, a més de les tres carrosses diferents que cadascun dels corresponents grups presentà en les cercaviles dels tres dies.

Seguici Popular de la ciutat de Tarragona van presentar el manifest “Pel manteniment de la genuïtat de Santa Tecla”, llavor del que seria un primer protocol per a Gegants i Negritos l’any 1990 i un segon, inicialment considerat com a definitiu, aprovat el 19 de juliol de 1991 per part del Consell Plenari de l’Ajuntament, després de totes les deliberacions de la també constituïda Comissió assessora sobre el seguici popular en la qual avui, passats quasi 20 anys, encara seguim fent vetlla, entre d’altres i potser en llocs diferents Josep Fèlix Ballesteros (llavors regidor i ara alcalde-president), Josep Bargalló (en excedència obligada i justificada), Francesc Barriach (llavors tènic municipal i ara recentment jubilat), Didac Bertran, Salvador Fa, Jaume Guasch, i jo mateix, Josep Maria Sabaté.

Festes a dojo, a balquena, cabassos i borbollons, quan hom pot pensar encara que tot això és Can seixanta o Can garlanda, quan es viu la festa a cor que vols, cor que desitges, sense amagar a dreticent que a la fi a tots toca pagar d’una manera o altra, a la bestreta.

Tornant a aquest setembre pagès veremador, pescador i de tants o més oficis dels que, si hi ha feina, veremen tot l’any, avui, com abans, temps era temps, santa Tecla és la darrera festa de l’estiu, i encara que no comporti l’alegria del goig de determinades collites camperoles, enguany compta amb la collita d’aquesta proclamació de les festes de santa Tecla com a Festa Patrimonial d’Interès Nacional, ratificant el nomenament de l’any 1996 que ja la declarava Festa Tradicional d’Interès Nacional.

Però no patiu, benvolguts tarragonins i tarragonines, que aquest parlament no ha de ser ni molt menys una llarga lliçó d’Història; sobretot perquè alguns de nosaltres encara recordem aquelles classes ensopides on sols calia memoritzar dades i dates, noms, cognoms i apel·latius, llocs i fets, res més que “batalletes”, sense aprofundir en la causa que les motivà o el rerafons que les movia.

Aquest parlament d'avui, si ha de tenir alguna semblança amb aquells records d'infantesa, amb l'escola del llapis i el cartipàs, la de les tardes grises i fredes d'hivern amb una estufa de serradures i clofolla d'avellana, mentre - com deia el poeta en una altra llengua - la monotonia de la pluja regalimava els vidres emmarcats de les finestres; la semblança, doncs, no ha de ser precisament amb l'hora de classe, sinó amb l'hora del lleure, la del pati, allò que també amb un altra llengua en dèiem "*el recreo*". Puix a la manera com de petits esperàvem amb delit aquell moment, tot i que per petits no teníem tampoc un passar massa feixuc, perquè tothora trobàvem temps pel "*recreo*" i fer festa grossa amb una pilota o quatre coses més, segons la temporada, en teníem prou i massa per jugar i esbargir-nos. Permeteu-me recórrer a la meva pobre vena poètica per expressar vells records d'infantesa:

"Només teníem les boles i les ganes de jugar.

Feliç temps d'una infantesa que potser no tornarà.

El carrer era ben nostre, gairebé com una llar.

Fèiem un clotet en terra, just abans de començar.

Les regles eren senzilles: "chiva, peu, tuti i guà",

quatre passes, uns terminis i la satisfacció de guanyar;

afinàvem punteria, tots volíem encertar:

la destresa la donava el pols ferm, l'ull i l'edat.

Les nenes, en altra banda, dibuixaven un avió

amb guix o amb una ratlleta, separant les vuit caselles

- n'eren vuit o n'eren nou? -;

una pedreta ben plana, peu enlaire i a saltar

un cop i altra vegada fins al final arribar.

Jocs d'infants en la memòria, hores de lleure molt sant.

Només teníem les boles i les ganes de jugar.”

Així els pobles, i Tarragona és un poble com tots, també esperen en el decurs de l'any que soni la campana de l'entreteniment, malgrat que sigui en forma d'espectacular tronada de coets, o el menys sorollós i més harmoniós so del clarins dels trompeters de la gramalla vermella.

Tot Tarragona té una llarga estona de lleure: els carrers i les places esdevenen el gran pati de l'escola de la vida i tots nosaltres, fidels amb la tradició, complim el ritus d'aprofitar el temps de "*recreo*" per allò de que l'any vinent qui sap si serem vius o si la festa potser no serà tan lluída com la d'enguany o, senzillament, perquè vivim l'avui amb intensitat, que aquesta vida són quatre dies - o tants com els de la Festa Major, sense comptar el dia del gos - i després que ens vinguin amb un pa calent al darrere. No vull dir amb això que, a diferència amb el passat, aquest d'ara sigui l'únic "*recreo*" que tenim durant l'any. També nosaltres i per motius inversemblants hem trobat distintes ocasions de lleure, a més del que ens pot oferir una Festa Major. De vegades sembla com si cada dia fos festa, i no és perquè la crisi, l'atur i el que ens ve al damunt facin de cada dia una mena de constant dia del gos per alguns, sinó perquè ens hem acostumat a un seguit de coses que ja se'ns fa difícil de suprimir.

Amb tot, també és molt cert, i d'aquí la perdurabilitat de la Festa Major, a despit de modes, canvis, avantatges, millores i crisis, és ben cert que, d'una banda qui viu la pena de viure un mal moment necessita com mai l'alegria de la festa, i d'altra, els tips de tot també senten de tant en tant el desig de reviure la senzillesa tradicional d'un seguici popular.

Diuen els entesos, i el costumari català se'n fa ressò, que per santa Tecla es representaven tot un seguit de balls parlats que si bé en principi només es referien a la

vida de la santa, més endavant s'hi anaren afegint d'altres parlaments no tan "espirituals" i "religiosos".

A la nostra Festa Major tenim balls de tota mena, hereus d'aquells més antics que han anat canviant amb el pas del temps: el contrapàs ens el donen avui no sols els grups del seguici, encapçalats pels diables i les bèsties de foc - El Drac, el Bou, i la Vibria -, amb els trabucaires del ball de Serrallonga, seguits per l'Àliga, la Mulassa, la Cucafera i el Lleó, animals quasi llegendaris que donen pas a un emblemàtic Magí de les Timbales, amb els Gegantons Negritos, enguany motiu del cartell, els Gegants Moros, els Gegants Vells, els Nanos Vells i el Nanos Nous, amb balls de bastons, pastorets, turcs i cavallets, patatuf, cercolets, gitanes, valencians i cossis, i amb reminiscències al·legòriques a la Passió de Crist amb la Moxiganga, o a pecats capitals i virtuts espirituals; sense esmentar el gran ball de força, valor equilibri i seny de les quatre colles tarragonines de xiquets castellers. Grups tots ells que ja comencen a tenir una bona pedrera en el seguici petit. I tot això, no sols, sinó també amanit pels grups de rock, o les millors orquestres, que han anat arrelant a la nostra terra com arrelà no fa pas massa la melodia de l'Amparito, o com arrelaren temps ha unes havaneres vingudes d'ultramar; no és gens estrany, doncs, que llurs parlaments - perquè es tracta també de balls parlats -, o sia les lletres de llurs cançons, segueixin sonant en aquests dies, perquè a hores d'ara, com ja he repetit diferents cops, hi ha moltes altres coses que no canvien, pobles i gent som més iguals del que ens pensem i seguim tenim gitanes, turcs, valencians, pastorets i trabucaires, i hi ha amors entre ells, en un món on no han caigut del tot les barreres de la globalització, i des d'una Tarragona on seguim aixecant castells enlaire amb il·lusió.

Publiquem llibres sobre la festa, editem videos, dvd's, fem un extens marxandatge, ... la festa està viva, potser més viva que mai, perquè sabem hi ha una

santa Tecla que segueix vetllant per tots nosaltres i si bé "*cada dia no és santa Tecla*", amb els espetecs o els ensurts de la vida actual, potser tal vegada hauríem d'admetre que santa Tecla és més d'un dia l'any, i ens té la mà ben oberta sempre.

El poble Tarragona manté la devoció a santa Tecla i aquesta Festa Major esdevé un aplec de tarragonins i tarragonines que la viuen amb intensitat.

En inaugurar aquesta placa testimoni d'una ben guanyada distinció a la nostra Festa Major de tardor, com a Festa Patrimonial d'Interès Nacional, sembla que ja totes ponen... fins la rossa.

La nostra festa, com heu escoltat, no és tot just d'ara, sinó de quan Judes era fadrí i sa mare festejava.

Canti, doncs, Xantre o Capiscol,

ja que la festa ho demana,

amb solfa ben catalana,

d'aquell do re mi fa sol.

Fa a Tarragona bon sol

sota l'orgue, puix polsant

a nostra Tecla brillant,

surt d'ella tal resplendor

que muda la nit pitjor

en clar dia, en un instant.

I en mig de flames ardents

d'ossos, toros i lleons,

vívores, serpents, dragons,

i demás cruels turments,

veig, que tots los elements  
de nostra Tecla á favor,  
del foc apaguen l'ardor,  
als animals entorpeixen,  
i, per últim, tots serveixen  
a l'augment de son honor.

Visca Santa Tecla!, Visca la Festa Major!, i Visca Tarragona!